25/02/2020

Το ιστορικό έγγραφο που καταργεί τη δουλεία

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

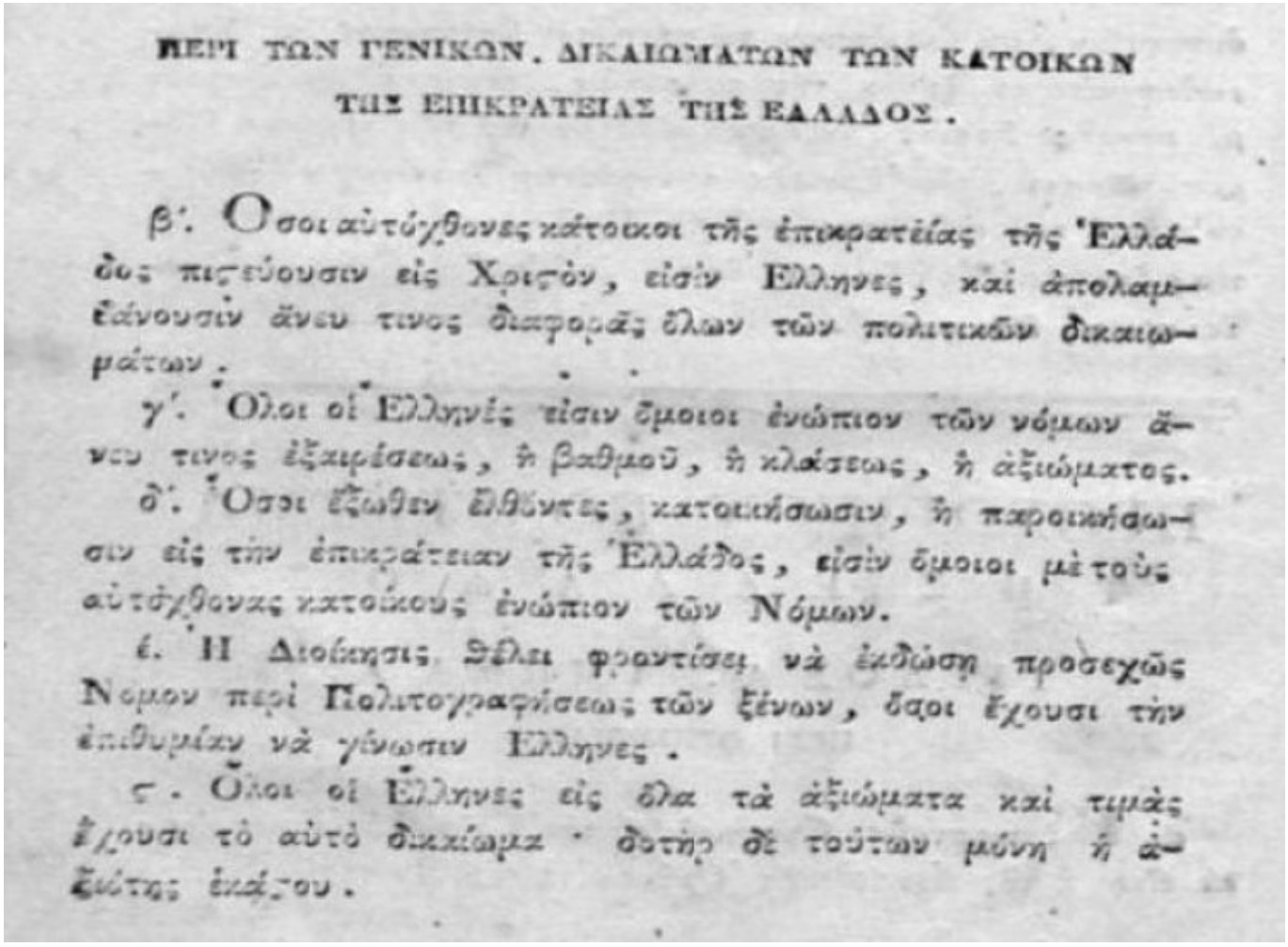

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

β'. Οσοι αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος πιστεύουσιν εἰς Χριστὸν, εἰσὶν Ἕλληνες, καὶ ἀπολαμβάνουσιν ἄνευ τινος διαφορᾶς ὅλων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

γ'. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶσιν ὅμοιοι ἐνώπιον τῶν νόμων ἄνευ τινος ἐξαιρέσεως, ἢ βαθμοῦ, ἢ κλάσεως, ἢ ἀξιώματος.

δ'. Ὅσοι ἔξωθεν ἐλθόντες, κατοικήσωσιν, ἢ παροικήσωσιν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Ἑλλάδος, εἰσὶν ὅμοιοι μὲ τοὺς αὐτόχθονας κατοίκους ἐνώπιον τῶν Νόμων.

ε'. Ἡ Διοίκησις θέλει φροντίσει νὰ ἐκδώσῃ προσεχῶς Νόμον περὶ Πολιτογραφήσεως τῶν ξένων, ὅσοι ἔχουσι τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γένωσιν Ἕλληνες.

ς'. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἰς ὅλα τὰ ἀξιώματα καὶ τιμὰς ἔχουσι τὸ αὐτὸ δικαίωμα· δὲν τὴν δὲ τούτων μόνη ἡ ἀξία τοὺς ἐμποδίζει.

Σώζεται σήμερα στα Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας, που εναπόκεινται στη Βιβλιοθήκη της Βουλής ένα έγγραφο, που χαρακτηρίζεται μεγάλης ιστορικής και ανθρωπιστικής αξίας. Έχει αριθμό αρχείου 151 και εκδόθηκε στην Κόρινθο στις 25 Φεβρουαρίου 1825. Υπογράφεται από τον Αρχιγραμματέα της Επικρατείας, Μινίστρο των Εξωτερικών Υποθέσεων και Πρόεδρο του Συμβουλίου των Μινίστρων Θεόδωρο Νέγρη. Το έγγραφο αυτό με την μεγάλη αξία του απευθύνεται προς τον Μινίστρον του Πολέμου Νότη Μπότσαρη και αναφέρει: «Γνωστοποιείται κατ' επιταγήν της Διοικήσεως προς το Μινιστέριον του Πολέμου, ότι, επειδή η Διοίκησις αρχήν θεμελιώδη έχει την κατάργησιν της δουλείας"

"Ο πόλεμος είναι ο πατέρας όλων, ο βασιλιάς όλων... μετατρέπει ορισμένους σε

δούλους και σε άλλους χαρίζει την ελευθερία…” Ηράκλειτος

Η δουλεία σαν όρος και φαινόμενο ανά τον κόσμο έχει μια ιστορία που χάνεται στα βάθη των αιώνων. Για τη χώρα μας ανατρέχουμε για την ύπαρξή της λίγο πριν την μυκηναϊκή εποχή.

Κύρια πηγή μας για την δουλεία στους αποκαλούμενους σκοτεινούς αιώνες είναι η ποίηση του Ομήρου και του Ησίοδου, που αποκαλύπτει σύνθετες σχέσης εξάρτησης ανάμεσα σε ελεύθερους και δούλους. Μεταγενέστερες αναφορές του Αριστοτέλη, του Πλούταρχου, του Αισχίνη, του Διόδωρου κ.ά. είναι αρκετές για να μας βοηθήσουν να σχηματίσουμε μια εικόνα του θέματος σε ό,τι αφορά στην αρχαία ελληνική κοινωνία. Δεν υπάρχει αυστηρή ιστορική συνέχεια ανάμεσα στη μυκηναϊκή περίοδο και στον ομηρικό κόσμο, όπου οι κοινωνικές δομές αντικατοπτρίζουν εκείνες των ελληνικών σκοτεινών χρόνων. Σε πλακίδια που έχουν βρεθεί στην Πύλο διαβάζουμε χωρίς αμφιβολία για 140 « do-e-ro ». Οι δούλοι χωρίζονταν σύμφωνα με το νόμο σε δύο κατηγορίες: στους «κοινούς δούλους» και στους «δούλους του θεού», με το θεό να ταυτίζεται κατά πάσα πιθανότητα με τον Ποσειδώνα. Οι δούλοι του θεού πάντα αναφέρονται ονομαστικά και κατέχουν τη δική τους γη. Η κοινωνική τους θέση είναι παρόμοια με εκείνη των ελεύθερων ανθρώπων.

Κατά την αρχαιότητα τέσσερις ήταν οι κύριες πηγές από όπου προέρχονταν οι δούλοι: ο πόλεμος, η πειρατεία, το διεθνές εμπόριο και η κατ’ οίκον ανατροφή.

Στην αρχαία Ελλάδα απαντιόταν διάφορες μορφές δουλείας. Για την ακρίβεια ανάμεσα στον ελεύθερο πολίτη και το δούλο υπήρχαν διάφορες κατηγορίες πολιτών: οι δουλοπάροικοι, πολίτες που είχαν απολέσει τα πολιτικά τους δικαιώματα, απελεύθεροι, νόθα τέκνα και μέτοικοι. Το κοινό τους στοιχείο ήταν πως δεν κατείχαν πολιτικά δικαιώματα. Οι σκλάβοι στην Αθήνα αποτελούσαν περιουσία του αφέντη τους (ή του κράτους), που μπορούσε να τους μεταχειριστεί όπως έκρινε σωστό. Μπορούσε να τους δώσει, πουλήσει, νοικιάσει ή κληροδοτήσει. Ένας δούλος μπορούσε να παντρευτεί και να αποκτήσει παιδιά, αλλά μια τέτοια οικογένεια δεν ήταν αναγνωρισμένη από την πολιτεία, και ο κύριός τους μπορούσε να σκορπίσει τα μέλη της αν ήθελε. Οι δούλοι είχαν ελάχιστα δικαιώματα στις δίκες και πάντα αντιπροσωπεύονταν από τον κύριό τους σε τέτοιες περιστάσεις. Κάποιο παράπτωμα που θα τιμωρούταν με πρόστιμο για έναν ελεύθερο πολίτη, για κάποιο δούλο θα σήμαινε μαστίγωμα.

Στην κρητική πόλη της Γόρτυνας, σύμφωνα με μια συλλογή νόμων που βρέθηκε χαραγμένη σε πέτρα, γνωστή ως« Γορτύνιος Κώδικας » και χρονολογείται τον 6ο αιώνα π.Χ., οι δούλοι ήταν απολύτως εξαρτημένοι από τον αφέντη τους. Τα παιδιά

τους άνηκαν στον τελευταίο.Ο κύριος ήταν υπεύθυνος για τυχόν αδικήματα που διέπρατταν και, αντιστρόφως, ο ίδιος λάμβανε αποζημιώσεις για εγκλήματα κατά των δούλων του από τρίτους.Στον κώδικα αυτόν, όπου όλα τα εγκλήματα τιμωρούνται με πρόστιμο, η χρηματική αποζημίωση είναι διπλάσια για δούλους που διέπρατταν πταίσμα ή κακούργημα. Αντιθέτως, ένα αδίκημα κατά σκλάβου τιμωρούταν λιγότερο αυστηρά σε σχέση με εκείνο κατά ελεύθερου ανθρώπου. Για παράδειγμα, ο βιασμός ελεύθερης γυναίκας από δούλο τιμωρούταν με πρόστιμο 200 στατήρων (400 δραχμών), ενώ ο βιασμός μιας μη-παρθένας σκλάβας από άλλο σκλάβο στοίχιζε μόλις έναν οβολό (το ένα έκτο της δραχμής).

Οι δούλοι είχαν το δικαίωμα να διαθέτουν δικό τους σπίτι και κοπάδια, που περνούσαν στους απογόνους τους, όπως και τα είδη ρουχισμού και τα έπιπλά τους. Η οικογένειά τους δε αναγνωριζόταν από το νόμο: παντρεύονταν, λάμβαναν διαζύγιο, έφτιαχναν διαθήκη και κληρονομούσαν όπως ακριβώς και οι ελεύθεροι πολίτες.

Η δουλεία στην αρχαία Ελλάδα καταδικάστηκε πολλές φορές από τους χριστιανούς, οι οποίοι περηφανεύονταν πως στάθηκαν η αιτία για την κατάργησή της.

Η δουλεία υπήρξε και στη συνέχεια και σαν σήμερα έχουμε μια επέτειο: 25 Φεβρουαρίου 1822 καταργείται οριστικά η δουλεία στην Ελλάδα.

Σώζεται σήμερα στα Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας, που εναπόκεινται στη Βιβλιοθήκη της Βουλής ένα έγγραφο, που χαρακτηρίζεται μεγάλης ιστορικής και ανθρωπιστικής αξίας. Έχει αριθμό αρχείου 151 και εκδόθηκε στην Κόρινθο στις 25 Φεβρουαρίου 1825. Υπογράφεται από τον Αρχιγραμματέα της Επικρατείας, Μινίστρο των Εξωτερικών Υποθέσεων και Πρόεδρο του Συμβουλίου των Μινίστρων Θεόδωρο Νέγρη. Το έγγραφο αυτό με την μεγάλη αξία του απευθύνεται προς τον Μινίστρον του Πολέμου Νότη Μπότσαρη και αναφέρει:

«Γνωστοποιείται κατ’ επιταγήν της Διοικήσεως προς το Μινιστέριον του Πολέμου, ότι, επειδή η Διοίκησις αρχήν θεμελιώδη έχει την κατάργησιν της δουλείας:

Α΄. Είναι απηγορευμένον άχρις εκδόσεων ειδικού νόμου να πωλώνται και ν’ αγοράζωνται, καθ’ όλην την ελληνικήν επικράτειαν, άνθρωποι εκατέρωθεν των γενών παντός έθνους.

Β΄. Αν τυχόν ευρίσκωνται ή ακολούθως ευρεθώσιν αργυρώνητοι , από αυτήν την ώραν είναι ελεύθεροι και από τους ιδίους δεσπότας ακαταζήτητοι.

Το Μινιστέριον του Πολέμου να ενεργήσει ταύτην την επιταγήν, εφ’ όσον ανήκει των αυτώ Μινιστερίω. Εν Κορίνθω τη κε΄ Φεβρουαρίου 1822».

25 Φεβρουαρίου 1822: Καταργείται επίσημα η δουλεία στην Ελλάδα!
Η δουλεία λοιπόν καταργείται στην Ελλάδα, με διάταξη του Συντάγματος της Επιδαύρου. Με το Σύνταγμα εκείνο, οι Έλληνες, εντελώς πρωτοποριακά για την Ευρώπη της αποικιοκρατίας, θέσπισαν την κατάργηση της δουλείας.

Διάφορα κράτη της Ευρώπης και κυρίως μετά την Γαλλική Επανάσταση του 1789 είχαν αρχίσει να καταργούν τη δουλεία, αλλά μόνο για τα εδάφη τους. Το δουλοκτητικό καθεστώς, εντελώς υποκριτικά, παρέμενε στις εκτεταμένες αποικίες όλων των Ευρωπαίων.Ας μην ξεχνάμε επίσης, ότι όταν οι ευρωπαίοι ουσιαστικά εξολόθρευσαν τον γηγενή πληθυσμό της Αμερικανικής ηπείρου, η ζήτηση σε εργατικά χέρια καλύφθηκε από Αφρικανούς σκλάβους. Έτσι, ξεκίνησε η πιο μακροχρόνια εκμετάλλευση σκλάβων. Υπολογίζεται ότι από τον 15ο μέχρι τον 18ο αιώνα μεταφέρθηκαν στην Βόρεια Αμερική, Κεντρική Αμερική και Νότια Αμερική περισσότεροι από 20.000.000 Αφρικανοί. Κινήσεις για την κατάργηση της δουλείας σημειώθηκαν κατά το 18ο αιώνα. Το σύνταγμα των ΗΠΑ, του 1788, προέβλεπε την απελευθέρωση των δούλων μέσα σε μια περίοδο 20 χρόνων. Ωστόσο, η δουλεία συνέχισε να υφίσταται στις νότιες πολιτείες των ΗΠΑ. Στις αρχές του 19ου αιώνα, η Βρετανία, η Γαλλία και τα περισσότερα από τα νέα ανεξάρτητα έθνη της Νότιας και Κεντρικής Αμερικής κατάργησαν τη δουλεία. Αλλά και οι Πορτογάλοι και οι Ισπανοί, κάλυπταν τις ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στις νέες χώρες (Αμερική) με μεταφορά Αφρικανών σκλάβων.

Κατά το 19ο αιώνα ξεκίνησε πολιτικοοικονομικός πόλεμος ιδεών. Αφορούσε κυρίως την αποσαφήνιση των φάσεων οργάνωσης των ανθρώπινων κοινωνιών και τοποθέτησε σωστά στο χάρτη τη δουλεία στην αρχαία Ελλάδα. Η επιρροή του Καρλ Μαρξ υπήρξε καθοριστική: για εκείνον η αρχαία κοινωνία χαρακτηριζόταν από την ανάπτυξη της ιδέας της προσωπικής περιουσίας με τη δουλεία να αποτελεί την πρώτη σε σπουδαιότητα (κι όχι δευτερεύουσα όπως στις άλλες προκαπιταλιστικές κοινωνίες) πηγή παραγωγής.Οι οπαδοί του θετικισμού τους οποίους εκπροσώπησε ο Έντουαρτ Μέγιερ («Δουλεία στην αρχαιότητα», 1898) σύντομα αντιτάχθηκαν στη μαρξιστική θεωρία. Σύμφωνα με τον Μέγιερ η δουλεία αποτέλεσε το θεμέλιο της ελληνικής δημοκρατίας. Ήταν έτσι νομικό και κοινωνικό φαινόμενο, κι όχι οικονομικό.

ΠΗΓΗ:cretalive.gr